

Шевчук В. Р.,
канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри обліку і аудиту,
Лучка О. Р.,
здобувачка вищої освіти,
Львівський національний університет імені Івана Франка

ВПЛИВ ESG РЕЙТИНГІВ НА КОРПОРАТИВНІ РІШЕННЯ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

На сьогодні ESG рейтинги у сучасному світі стали ключовим інструментом для оцінки сталості та соціальної відповідальності корпорацій. У контексті зростаючого свідомого споживача та посилення вимог до сталого розвитку, ESG рейтинги дозволяють оцінювати екологічну, соціальну та управлінську діяльність підприємств. Водночас на тлі щоденно зростаючих геополітичних ризиків, а головне російсько-української війни, яка вважається найбільшим геополітичним конфліктом у світі з часів другої світової війни, постають питання: «Чи працюють ESG рейтинги на тлі такого лиха, як війна? Якою є роль ESG рейтингів і чи є взаємозв'язок між цими рейтингами та прийняттям соціально відповідальних корпоративних рішень під час російсько-української війни?».

ESG рейтинги у контексті російсько-української війни є предметом дослідження багатьох зарубіжних вчених. Даніял А., Демерс Е., Хендріксе Ю., Джус Ф., Берух Л. [1] досліджували взаємозв'язок між показниками ESG та рішенням компаній покинути російський ринок після початку повномасштабного вторгнення Росії до України. Денг, Лейпольд, Вагнер і Ван [2] досліджували питання, наскільки стійкими до геополітичних катастроф є фірми з високими показниками ESG. Українські науковці, такі, як Болгар Т. і Корчагіна Л. [3], Тивончук О. [4] в основному досліджують сутність та особливості формування ESG рейтингів, тоді як питання їх надійності та впливу на корпоративні рішення

в умовах російсько-української війни залишаються практично поза увагою вчених.

Наше дослідження мало на меті виявити, чи соціально відповідальні міжнародні компанії, що працювали в Росії на момент повномасштабного вторгнення в Україну 24 лютого 2022 року, тобто фірми з високими ESG рейтингами, вийшли з російського ринку чи залишилися. Ми використовували список з 1385 найбільших компаній, які вийшли або залишилися в Росії (Єльський список), який сформували дослідники Єльського університету. Для початку ми переконалися, що фактор публічності не був визначальним для компаній при прийнятті рішення щодо виходу з ринку країни-агресора, адже публічні компанії хоча меншою мірою залишилися працювати у Росії, але і меншою мірою вийшли з російського ринку безповоротно у порівнянні з приватними. Тоді ми зосередилися на 792 публічній компанії і встановили, що у середньому публічні компанії, які вийшли з Росії, мали вищі показники ESG, ніж компанії, які вирішили залишитися (71 у порівнянні з 62). Але враховуючи те, що найвищий ESG рейтинг (майже 72) мають компанії, які відкладають майбутні заплановані інвестиції/розробку/маркетинг, продовжуючи суттєвий бізнес, ми не можемо однозначно сказати, що російський ринок миттєво покинули найбільш соціально відповідальні фірми.

Лише 66% публічних компаній з Єльського списку мали показники ESG у базі даних Refinitiv і ми не помітили, що саме існування рейтингу ESG якось відобразилося на рішенні компанії покинути Росію. Тобто публічні компанії приймали рішення про вихід з Росії незалежно від наявності чи відсутності рейтингу ESG. Крім того, ми не помітили зв'язку між рейтингом ESG протиріч (ESG Controversies Score) і рішенням компанії покинути Росію.

Таким чином, у процесі подальших досліджень, ми вирішили зосередитися лише на рейтингу ESG (а не на комбінованому рейтингу), а також сфокусуватися на 407 компаніях з США, більшість з них публічні (майже 70%), що дозволяє відстежувати показники в Refinitiv та EDGAR. Але, як і у випадку з усіма компаніями з Єльського списку, ми встановили, що найвищими є середні ESG

рейтинги у публічних американських компаній, які відкладають майбутні заплановані інвестиції/розробку/маркетинг, продовжуючи суттєвий бізнес. Тобто ми знову ж таки не можемо сказати, що американські фірми з найвищими ESG рейтингами миттєво покинули Росію після її повномасштабного вторгнення в Україну.

Водночас, нам вдалося довести, що більш соціально відповідальні фірми були прозорішими щодо розкриття інформації про російсько-українську війну. Компанії з вищими ESG рейтингами оперативніше відреагували на повномасштабне вторгнення Росії до України, уточнили прогнози стосовно майбутньої діяльності, а також належним чином розкрили свою позицію щодо повного або часткового виходу з російського ринку у своїх 8-К звітах. Таким чином, наше дослідження вносить свій внесок у літературу з бухгалтерського обліку, поєднуючи дослідження ESG рейтингів з літературою про корпоративне розкриття інформації.

Література

1. Ahmed, Daniyal and Demers, Elizabeth and Hendrikse, Jurian and Joos, Philip and Lev, Baruch Itamar (2022). Are ESG Ratings Informative About Companies' Socially Responsible Behaviors Abroad? Evidence from the Russian Invasion of Ukraine. *Accountability in a Sustainable World Quarterly, Forthcoming*. URL: <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.4151996>
2. Deng, M., Leippold M., Wagner, A. F., & Wang, Q. (2022). Stock prices and the Russia-Ukraine war: Sanctions. *Energy and ESG*. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4121382
3. Болгар Т. М., Корчагіна Л. Ф. (2023). Сучасні тенденції сталого розвитку в розробці політик та стратегій у бізнес-середовищі. *International Science Journal of Management, Economics & Finance*. Vol. 2, No. 3, pp. 21-34. DOI: 10.46299/j.isjmef.20230203.03.
4. Тивончук О. (2020). ESG-рейтинги компаній – сутність та особливості формування. *Галицький економічний вісник*, № 6 (67). С. 104–113.